

Kaakkois-Suomen vaalipiirilautakunta

Lausunto luonnoksesta esitykseksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain muuttamisesta

Kaakkois-Suomen vaalipiirilautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Vaali- ja puoluerahoitusta koskevat muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia. Erityisesti se, että myös tietyn suuruiset lainat tulee jatkossa ilmoittaa, lisää vaalien avoimuutta ja uskottavuutta. Lainaksi nimetyillä rahasiirroilla on ollut mahdollista antaa rahallista tukea, jota ehdokkaiden tai puolueiden ei ole tarvinnut ilmoittaa ja joka ei ole tullut mitään kautta julkiseen tietoon.

Pakollisesta jäsenäänestyksestä luopuminen eduskuntavaaliehdokkaita nimettäessä lisää joustavuutta. Tässä yhteydessä tulee kuitenkin huolehtia siitä, että puolueiden jäsenten kansanvaltaiset vaikutusmahdollisuudet ehdokasvalinnassa säilyvät.

Vaalilain 11 §:stä ollaan poistamassa määräystä kunkin vaalipiirilautakunnan kokouspaikkakunnasta. Se, että vaalipiirilautakunta voi jatkossa vapaasti päättää, missä se pitää kokouksensa, ei normaalien kokousten osalta aiheuta ongelmia. Kun kokouksiin voi osallistua myös etäyhteyden avulla, on maantieteellisesti laajoissakin vaalipiireissä kokouksiin osallistuminen helppoa asuinpaikasta riippumatta eikä vaadi jäseniltä matkustamista.

Ongelmia voi sen sijaan syntyä silloin, jos vaalipiirilautakunta päättää muuttaa ääntenlaskentaan liittyvien kokouksensa kokouspaikkakuntaa. Ainakin maantieteellisesti laajoissa vaalipiireissä kokouspaikka voi vaihtua yli sadankin kilometrin päähän aiemmasta. Kun ääntenlaskentaan, tulosten tallennukseen ja järjestelytehtäviin tarvittava henkilökunta on pääosin tullut laskentapaikkakunnan lähistöltä, voi paikkakunnan muuttaminen aiheuttaa sen, että tästä tehtäviinsä jo harjaantuneesta henkilöstöstä suurin osa ei olekaan enää käytettävissä. Kymmenisen vuotta sitten tapahtuneen vaalipiirien yhdistämisen seurauksena havaittiin, että varsin iso osa aiemmasta henkilökunnasta koki etäisyyden niin suureksi haitaksi, että luopui tehtävästään. Kun vaalikauden ensimmäiset vaalit ovat vielä kaikkein työläimmät eduskuntavaalit, voi suurelta osin aloittelijoista koostuvan henkilökunnan kanssa syntyä vaikeuksia niin aikataulujen kuin tulosten oikeellisuudenkin osalta.

Pelkkä kokouspaikkakunnan jättäminen pois lakitekstistä ei tietysti vielä johda tällaiseen ongelmaan. Vastuu on ensisijaisesti kulloinkin valittavilla vaalipiirilautakunnilla.

Vaalipiirilautakunnan pöytäkirjojen ja muiden asiakirjojen säilyttämistä koskevien määräysten täsmentäminen on tarpeen. Muutos vastaa tällä hetkellä noudatettua käytäntöä. Voimassa olevan sanamuodon mukaan myös vaaleissa käytettävät tarvikkeet tulisi toimittaa aluehallintovirastolle säilytettäväksi. Näin ei käytännössä ole ollut mahdollista eikä järkevää toimia, vaan vaalipiireillä on ollut omia varastotiloja tähän tarkoitukseen.

Vaalilain 16 §:n muutos, jonka mukaan avustavia henkilöitä voidaan ottaa käyttämään äänioikeusrekisteriä laitosäänestyksessä, on perusteltu. Kunnista on tullut viestiä, että laitoksissa äänestäneitä, muistihäiriöistä kärsineitä henkilöitä on tullut uudelleen äänestämään vaalipäivän äänestyspaikoille. Tällaisten tilanteiden takia on tärkeää, että kaikkien ennakkoon äänestäneiden tiedot ovat luotettavassa rekisterissä.

Sama koskee äänioikeusrekisterin käyttöä ulkomailla.

Vaalilain 185 §:ään lisätty maininta siitä, että rikosoikeudellinen virkavastuu koskee myös lautakunnan ottamaa henkilökuntaa, on perusteltu, vaikka vastuu kävisikin ilmi rikoslain säännöksistä.

Sitä, että 16-vuotta täyttäneille annetaan mahdollisuus allekirjoittaa eurooppalaisen kansalaisaloitteen tuenilmaisu, pidetään kannatettavana tapana pyrkiä lisäämään nuorten aktiivisuutta yhteiskunnallisissa asioissa.

Mikkelissä 1.8.2024

Markku Himanen

puheenjohtaja

Juha Ruuth

sihteeri